

D'aquests lluentons, aquestes besllums

LLIBRES / POESIA / 6 JULIOL, 2021

Els Marges

M és que una entrada de cavall sicilià, la irrupció de Juana Dolores Romero al panorama literari ha estat la d'un paquiderm dins un local de quincalleria xinesa. Guanyadora del premi de poesia Amadeu Oller 2020 amb *Bijuteria*, una pròdiga entrevista a la web Núvol prèvia a l'aparició del llibre obrí la internàutica capsa dels *trolls*, especialment a les xarxes socials. Deixant de banda els motius pels quals per a uns l'autora és una iconoclasta busca-bregues i per a uns altres una heterodoxa indispensable, el rebombori causat va provocar que es parlés més de l'autora que no pas del llibre, el qual va rebre una major atenció a l'habitualment dispensada tant al gènere com a autors molt més consagrats. Per tot això, a despit de l'acusació que l'acadèmia no atén les obres dels seus coetanis en pro d'arnes de corona empolsinades, ressenyar *Bijuteria* és una oportunitat i un requeriment. Fins i tot una percaça.

Comptat i debatut, *Bijuteria* conté una escadussera trentena de poemes agrupables en dos blocs a més d'un poema recapitulatori. El principal estaria format pels poemes més llargs i discursius, volgutament críptics producte d'hipèrbatons forçades i anàfores ben distribuïdes, a més d'un lèxic nodrit tant de neologismes —especialment verbs impersonals a voltes molt forçats com «enigmar-se», «motejar-se» o «antagonitzar-se»— com de registres col·loquials. El grup secundari seria el dels poemes més breus i límpids, estrictament més lírics, i que alleugeren la feixuguesa del poemari si bé reblen els eixos ideològics del conjunt. Finalment el poema «Oració», una intel·ligible pregària *sui generis*, clou el conjunt tot mantenint-ne l'estil secular. Al respecte, la reapropiació de certa iconografia cristiana, ja sia vista des d'un folklore nacionalcatolicista com des d'un misticisme anticapitalista, és una tònica constant i, de fet, el tret més interessant del poemari. Globalment, però, això fa que el primer grup assumeixi el pes principal del llibre i faci del seu hermetisme la joia de la corona. En relació amb aquesta lectura closa, és bàsica la simultaneïtat dels subjectes d'enunciació, que sintàcticament fan dels versos besllumes isolades, sovint inconnexes i que no els reca de ser agramaticals a favor del cop d'efecte buscat. Així mateix, cal destacar un ús ben particular tot i que asistemàtic de diferents signes de puntuació, sobretot les barres inclinades i el guió baix, fins i tot alguna disposició calligramàtica, i que correspon no només a la transgressió de llenguatge sinó a un desinhibit orgull d'exhibir l'anormalitat dels codis.

Emmarcats entre una cita de l'Apocalipsi i uns versos de Rosalía i V. Maiakovski, els poemes de *Bijuteria* són els d'un llibre més ideològic que artístic, més biopolític que biopoètic. Fet i fet, no deixen de ser poemes sobre l'afirmació de la identitat a través de l'amor, entès aquest com a corporalització del desig o com a hipersexualització “empoderadora” i emancipada. En resum, el subjecte poètic no es troba en cap crisi identitària sinó que afirma aquesta crisi amb ràbia i transcendència arrelant-la al subjecte vital. Quant a aquest Jo, des del títol del primer poema —la numeració del DNI—, proclama que nom, sexe i classe social són valors indiscutibles a partir dels quals es reivindica a través del cos, passional i irreverentment desitjós. En conseqüència, la majoria dels poemes són circumstancialment amorosos, sovint en escenaris d'extraradi, on es reivindica la pulsio amatòria propera a la romàntica com a contrapunt al capitalisme emocional estudiat per Eva Illouz. Això es veu clarament en un poema com «Toc personal», on se'ns descriu una fellació amb agenollament gairebé eucarístic, que pot llegir-se tant des d'un sentimental com catòlic valor subversiu. I és en aquest sentit pragmàticament perlocutiü que cal afirmar que la poesia d'aquesta autora és essencialment performativa, en el sentit assajat per Erika Fischer-Lichte o per Judith Budler. O sia, una preeminent funció emotiva del llenguatge, angoixada com bel·licosa, que es constitueix cada cop que la veu pren el cos i s'afirma com a tal. L'espectacle teatral que Juana Dolores Romero ha portat simultàniament pels escenaris no deixa de ser l'altra cara d'aquesta moneda.

En principi, la polisèmica d'un terme com *Bijuteria* ofereix prou i evidents claus interpretatives: la platònica idea preciosista que es materialitza en bijuteria mundanal, la imitació com a falsedat i aparença, la revalorització dels materials tècnicament reproduïbles, el gust pel *kistch* i pel *midcult*, una resposta al *Quincalla del segle* (2015) de Guim Valls... Certament, la sobreinterpretació no és mèrit de l'autor així com la brillantor no n'és de la joia, sia mineral o industrial. Enfront d'això, però, l'hermetisme dels poemes i certes afirmacions a vegades naïfs i d'altres extravagants expliquen que a primer cop d'ull hi llegim simples astracanades contradictòries que mariden valors antisistemes amb icones neoliberals. A més, la influència del gènere musical anomenat *trap* és explícitament superior a l'estrictament literari, especialment en sentit de valors generacionals, i dificulten una lectura més ortodoxa. Cert és que aquesta nova font podria refrescar temàticament o ideològica l'àmbit líric, però el resultat no és gaire afalagador més enllà de reapropiar-se del mot «*puta*» tal com feren els afroamericans amb el connotadíssim *nigger*. Fet i fet, la veritat és que *Bijuteria* és una derna més del collaret enfilat per les anomenades «poètiques corporals», i una derna no més brillant que les polides per poetes com Mireia Calafall o Maria Sevilla i per estudioses com Meritxell Mates o Meri Torras, entre tantíssimes altres.

Segons Jordi Graupera, el superb és enemic de l'ordre públic. No ens ha d'estranyar, llavors, que algunes declaracions d'aquesta *poetrapessa* hagin pogut esvalotar el benpensant galliner catalanesc. La lectura dels seus poemes, en canvi, només satisfà part de les expectatives creades d'antuvi; i hom sospita que, sense elles, la lectura hagués estat més profitosa i alhora igualment minsa. Com a obra primera, però, tots els encerts són els seus punts febles: un estil iconoclasta però de difícil continuïtat i una reivindicació d'un paradigma de valors més culturals que literaris. Al capdavant, la ironia és l'*autotune* de les certeses, i l'autora està decidida a ubicar-se en un transcendent pedestal de xarol. Caldrà veure si arribat el cas en baixa o si algú la'n descavalca. Al cap i a la fi, de sortides de cavall i arribades d'ase, corral i biblioteques i premis de l'Amadeu Oller en van plens.

Aquest article ha estat publicat prèviament a *Els Marges* (núm. 123, hivern 2021).

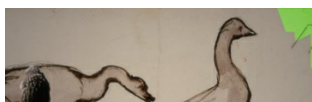
ETIQUETES: [AUTOTUNE](#) [ELS MARGES](#) [JUANA DOLORES ROMERO](#) [NÚVOL](#) [PREMI AMADEU OLLER](#) [TRAP](#)

JORDI FLORIT ROBUSTÉ | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Maó, 1976). És llicenciat en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada per la UB. Col·laborador en diverses revistes literàries i publicacions semblants.

Articles relacionats

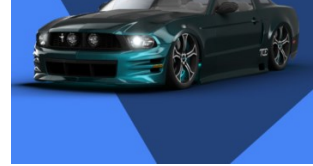

**Estem de celebració:
trenta anys del
Ludwig de Vinyó**

Aixecar el cap

**Les paraules i les
coses. Apunts sobre la
literatura catalana
trad**

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018